

KOMISJA EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 19.1.2012
KOM(2012) 6 wersja ostateczna

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO**

**w sprawie strategii Unii Europejskiej w zakresie ochrony i dobrostanu zwierząt na lata
2012-2015**

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

{SEK(2012) 55 wersja ostateczna}

{SEK(2012) 56 wersja ostateczna}

1. WPROWADZENIE

W artykule 13 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej uznano zwierzęta za istoty zdolne do odczuwania i nałożono obowiązek pełnego uwzględniania wymagań w zakresie dobrostanu zwierząt przy formułowaniu i wykonywaniu polityki Unii Europejskiej w określonych dziedzinach.

W 2006 r., w przyjętym przez Komisję Wspólnotowym planie działań dotyczącym ochrony i dobrostanu zwierząt na lata 2006-2010¹, po raz pierwszy w jednym miejscu zebrano różne aspekty polityki UE w zakresie dobrostanu zwierząt, regulujące utrzymywanie w UE miliardów zwierząt w celach gospodarczych. Do celów hodowlanych wykorzystuje się około dwa miliardy ptaków² i trzysta miliardów ssaków. Około 12 milionów zwierząt rocznie wykorzystuje się do celów doświadczalnych. Populację psów i kotów, głównie w posiadaniu prywatnym, szacuje się na około sto milionów³. Trudno jest oszacować ilość zwierząt domowych sprzedawanych w UE. Dane UE dotyczące liczby zwierząt trzymanyh w ogrodach zoologicznych i oceanariach nie są dostępne.

Ogólne aspekty dobrostanu zwierząt hodowlanych obejmuje dyrektywa horyzontalna⁴. Aspekty szczególne objęte są przepisami UE dotyczącymi transportu⁵ i uboju⁶. Szczególne wymogi UE mają także zastosowanie do utrzymywania cieląt⁷, świń⁸, kur niosek⁹ i brojlerów¹⁰. Zwierzęta wykorzystywane do celów eksperymentalnych¹¹ również są przedmiotem szczególnych zasad dotyczących dobrostanu zwierząt. Prawodawstwo UE dotyczące ogrodów zoologicznych¹² koncentruje się na ochronie gatunków, ale z uwzględnieniem dobrostanu zwierząt. Brak jest przepisów UE w zakresie dobrostanu zwierząt domowych. Przepisy UE

¹ COM(2006)13 wersja ostateczna z 23.1.2006.

² 793 mln kurcząt przeznaczonych na produkcję mięsa, 453 mln kur niosek i 197 mln indyków. Dane dotyczące indyków, kaczek i gęsi nie były dostępne we wszystkich państwach członkowskich.

³ „Ocena polityki UE w dziedzinie dobrostanu zwierząt oraz możliwych przyszłych wariantów politycznych”, grudzień 2010 r. Zob. załącznik A1.7, dostępny na stronie <http://www.eupaw.eu/>

⁴ Dyrektywa Rady 98/58/WE z dnia 20 lipca 1998 r. dotycząca ochrony zwierząt hodowlanych (Dz.U. L 221 z 8.8.1998, s. 23). Ponadto, decyzją Rady 78/923/EWG dotyczącą zawarcia Europejskiej Konwencji o ochronie zwierząt hodowlanych i gospodarskich (Dz.U. L 323 z 17.11.1978, s. 12), Unia włączyła tę Konwencję do prawodawstwa UE.

⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2005 w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu (Dz.U. L 3 z 5.1.2005, s. 1).

⁶ Dyrektywa 93/119/WE w sprawie ochrony zwierząt podczas uboju lub zabijania (Dz.U. L 340 z 31.12.1993, s. 21). 1 stycznia 2013 r. zostanie zastąpiona rozporządzeniem Rady (WE) nr 1099/2009 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania (Dz.U. L 303 z 18.11.2009, s. 1).

⁷ Dyrektywa Rady 2008/119/WE ustanawiająca minimalne normy ochrony cieląt (Dz.U. L 10 z 15.1.2009, s. 7).

⁸ Dyrektywa Rady 2008/120/WE ustanawiająca minimalne normy ochrony świń (Dz.U. L 47 z 18.2.2009, s. 5).

⁹ Dyrektywa Rady 1999/74/WE ustanawiająca minimalne normy ochrony kur niosek (Dz.U. L 203 z 3.8.1999, s. 53).

¹⁰ Dyrektywa Rady 2007/43/WE w sprawie ustanowienia minimalnych zasad dotyczących ochrony kurcząt utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa (Dz.U. L 183 z 12.7.2007, s. 19).

¹¹ Dyrektywa 2010/63/UE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych (Dz.U. L 276 z 20.10.2010, s. 33).

¹² Dyrektywa Rady 1999/22/WE dotycząca trzymania dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych (Dz.U. L 94 z 9.4.1999, s. 24).

dotyczące rolnictwa ekologicznego zawierają wysokie standardy w zakresie dobrostanu zwierząt w odniesieniu do produkcji bydła, świń i drobiu¹³.

Niniejszy komunikat opiera się na doświadczeniu zdobytym w ramach planu działań na lata 2006-2010 i proponuje kierunki działania UE na najbliższe cztery lata, uwzględniając postęp naukowy i technologiczny zorientowany na godzenie dobrostanu zwierząt z realiami gospodarczymi przy wdrażaniu obowiązujących przepisów prawnych. Strategia ta stanowi kontynuację planu działań zgodnie z zaleceniem większości zainteresowanych stron, z którymi przeprowadzono konsultacje, i Parlamentu Europejskiego.

Chów zwierząt gospodarskich w UE reprezentuje wartość wynoszącą 149 mld EUR, a wykorzystywanie zwierząt doświadczalnych – 930 mln EUR.

2. DLACZEGO POTRZEBNA JEST STRATEGIA NA RZECZ DOBROSTANU ZWIERZĄT?

W ostatnich latach¹⁴ Unia przeznaczała średnio niemal 70 mln EUR rocznie na wspieranie dobrostanu zwierząt, z czego 71 % skierowanych jest do rolników jako płatności z tytułu dobrostanu zwierząt z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Wydatki na rozwój obszarów wiejskich są współfinansowane przez państwa członkowskie, które oprócz specjalnych środków na zobowiązania z tytułu dobrostanu zwierząt wykraczających poza podstawę prawną mogą także zaoferować, zgodnie z krajowymi priorytetami, środki wspierające np. inwestycje w gospodarstwa rolne, szkolenia, usługi doradcze i udział rolników w systemach jakości. Reszta jest przeznaczona na wszystkie inne działania UE istotne dla kształtowania polityki: badania (21 %), studia ekonomiczne, komunikację, edukację, szkolenia, sprawy międzynarodowe, egzekwowanie przepisów itp.

Jednak z upływem lat staje się coraz bardziej jasne, że samo stosowanie tych samych szczegółowych przepisów sektorowych dotyczących dobrostanu zwierząt nie zawsze przynosi oczekiwane rezultaty. Problemy z przestrzeganiem szczegółowych przepisów sektorowych wskazują na konieczność zastanowienia się, czy jedno uniwersalne podejście może prowadzić do lepszych wyników w odniesieniu do dobrostanu zwierząt w całej Unii. Różnorodność systemów produkcji rolnej, warunków klimatycznych, realiów dotyczących gruntów w różnych państwach członkowskich doprowadziła do znacznych trudności w uzgadnianiu jednolitych przepisów i jeszcze większych trudności w zapewnianiu ich właściwego wdrażania. Końcowy rezultat jest taki, że warunki dotyczące dobrostanu zwierząt w Unii nie są jednakowe, a tym samym nie sprzyjają utrzymaniu ogromnego zakresu działalności gospodarczej, który ma wpływ na traktowanie zwierząt w Unii Europejskiej.

Ponadto, chociaż program działań na rzecz dobrostanu zwierząt jest realizowany przez specjalne akty prawne, istnieją obszary, gdzie brak jest prawodawstwa UE, a istniejące wymagania ogólne są trudne do zastosowania. Istnieją możliwości **uproszczeń** dzięki wprowadzeniu bardziej precyzyjnych rozwiązań w ogólnych

¹³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 (Dz.U. L 189 z 20.7.2007, s. 1) i rozporządzenie Komisji (WE) nr 889/2008 (Dz.U. L 250 z 18.9.2008, s. 1).

¹⁴ Dane ze sprawozdania z oceny obejmują lata 2000-2008.

przepisach dotyczących wspólnych, podstawowych czynników warunkujących dobrostan zwierząt.

W ocenie polityki UE w zakresie dobrostanu zwierząt stwierdzono, że standardy w zakresie dobrostanu zwierząt spowodowały powstanie dodatkowych kosztów dla sektorów zwierząt gospodarskich i doświadczeń naukowych, których wysokość szacuje się na ok. 2 % ogólnej wartości tych sektorów. Nie ma dowodów na to, że zagraża to ich stabilności gospodarczej. Jednak każda okazja, aby w kategoriach ekonomicznych wyrazić wartość dodaną polityki w zakresie dobrostanu zwierząt, powinna zostać wykorzystana w celu poprawy konkurencyjności rolnictwa UE, w tym drobnych producentów rolnych.

Określono następujące główne czynniki warunkujące dobrostan zwierząt w Unii:

1. Brak egzekwowania przepisów UE przez państwa członkowskie jest nadal powszechny w wielu dziedzinach.

Niektóre państwa członkowskie nie podejmują wystarczających działań, aby informować zainteresowane strony, szkolić inspektorów urzędowych, przeprowadzać kontrole oraz nakładać sankcje¹⁵. W rezultacie liczne przepisy UE nie zostały w pełni wdrożone i nie przynoszą zamierzonych skutków w odniesieniu do dobrostanu zwierząt.

Standardy w zakresie dobrostanu zwierząt często oznaczają dodatkowe koszty, ale niekoniecznie proporcjonalnie rozłożone w całym łańcuchu żywnościowym. Unia zapewnia pewne instrumenty rekompensaty wyższych kosztów produkcji dla producentów. Prawodawstwo UE zezwala na kilkuletnie okresy przejściowe w celu ułatwienia wdrożenia zmian strukturalnych w niektórych systemach gospodarki rolnej, jednakże podejście to nie zawsze prowadziło do terminowego przekształcenia. Zasadniczą rolę w zwiększaniu zgodności zarówno z duchem, jak i literą przepisów, odgrywa kulturowe postrzeganie kwestii dobrostanu zwierząt.

2. Niedostateczne informowanie konsumentów w kwestiach dobrostanu zwierząt.

Z ogólnoeuropejskiego sondażu wynika, że dobrostan zwierząt jest istotną kwestią dla 64 % populacji. Jednak badania¹⁶ pokazują, że troska o dobrostan zwierząt jest tylko jednym z czynników wpływających na wybory dokonywane przez konsumentów, a często aspekt ten nie odgrywa roli, ponieważ konsumenci nie zawsze są dobrze poinformowani na temat metod produkcji oraz ich wpływu na dobrostan zwierząt. Ostatecznie decyzje konsumentów zależą głównie od cen i tych cech produktów żywnościowych, które są bezpośrednio możliwe do sprawdzenia.

¹⁵ W niektórych państwach członkowskich wiele zwierząt jest poddawanych ubojowi bez ogluszenia, ponieważ władze przyznają odstępstwo od ogluszania, nie oceniając, pod względem jakościowym i ilościowym, uzasadnienia przewidzianego w prawodawstwie UE.

¹⁶ Zob. studium wykonalności: „Oznakowanie dotyczące dobrostanu zwierząt i ustanowienie wspólnotowego ośrodka referencyjnego ds. ochrony i dobrostanu zwierząt”, 26.1.2009, przeprowadzone przez FCAC http://ec.europa.eu/food/animal/welfare/farm/labelling_en.htm

3. Wśród zainteresowanych stron brak jest wystarczającej wiedzy na temat dobrostanu zwierząt.

Podczas gdy większość funduszy na badania w UE w zakresie dobrostanu zwierząt przeznaczona jest na metody alternatywne wobec doświadczeń na zwierzętach, wyniki tych badań nie są odpowiednio rozpowszechnione, a działania badawcze w państwach członkowskich nie są wystarczająco dobrze skoordynowane. Tymczasem brak świadomości alternatywnych praktyk w systemach produkcji często sprzyja oporowi wobec zmian, które mogłyby poprawić dobrostan zwierząt.

4. Potrzeba uproszczenia i opracowania wyraźnych zasad w odniesieniu do dobrostanu zwierząt.

Ogólna dyrektywa w sprawie ochrony zwierząt gospodarskich lub dyrektywa w sprawie zwierząt z ogrodów zoologicznych zawierają przepisy, które są zbyt ogólne, aby mogły mieć praktyczne skutki, na przykład przepis w załączniku do dyrektywy 98/58/WE: „Wszystkie zwierzęta muszą mieć dostęp do pożywienia w odstępach odpowiednich do ich psychologicznych potrzeb” lub przepis dyrektywy 1999/22/WE w sprawie zwierząt trzymanych w ogrodach zoologicznych: „zapewnianie zwierzętom warunków przebywania, które mają na celu spełnienie biologicznych i ochronnych wymagań poszczególnych gatunków, między innymi przez zapewnianie szczegółowego ulepszania wybiegów zgodnie ze specyfiką gatunku.”

Wymagania dotyczące kompetencji podmiotów zajmujących się zwierzętami zostały wprowadzone w niektórych szczegółowych aktach prawnych¹⁷. Wymagania te nie obejmują jednak wszystkich zwierząt, których to dotyczy (nie istnieją szczegółowe wymagania dotyczące kompetencji podmiotów zajmujących się trzymaniem drobiu lub cieląt), podczas gdy inne problemy dotyczące dobrostanu zwierząt związane z projektowaniem systemów produkcji nie są objęte tymi wymogami.

Nie istnieją szczegółowe przepisy UE dotyczące innych gatunków zwierząt gospodarskich (takich jak krowy mleczne, bydło opasowe lub króliki) pomimo szeregu problemów, które zostały wskazane przez naukowców i przez Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA)¹⁸.

3. DZIAŁANIA STRATEGICZNE

W związku z powyższym niniejsza strategia oparta jest na dwóch wzajemnie uzupełniających się podejściach:

Po pierwsze, niektóre wspólne problemy należy rozwiązać w sposób zróżnicowany i holistyczny. Od lat Unia przyjmuje lub dostosowuje szczegółowe przepisy do

¹⁷ Dyrektywa dotycząca świń, rozporządzenie w sprawie transportu, rozporządzenie w sprawie uśmiercania, dyrektywa w sprawie zwierząt laboratoryjnych.

¹⁸ Wykaz opinii naukowych w sprawie dobrostanu zwierząt znajduje się w sprawozdaniu z oceny skutków dołączonym do niniejszego komunikatu.

konkretnych problemów. Jednak ustanowienie ogólnych zasad w jednolitych, zmienionych unijnych ramach prawnych może przyczynić się do uproszczenia dotychczasowych przepisów dotyczących dobrostanu zwierząt i ostatecznie ułatwić ich egzekwowanie.

Uwzględniając ocenę skutków, Komisja rozważy konieczność dokonania przeglądu unijnych ram legislacyjnych w oparciu o podejście holistyczne. W szczególności Komisja rozważy wykonalność i stosowność wprowadzenia naukowych wskaźników dobrostanu zwierząt opartych o rezultaty w przeciwieństwie do dotychczasowych wskaźników opartych o ocenę stanu wyjściowego. Komisja oceni, czy takie nowe podejście doprowadziłoby do uproszczenia ram prawnych i przyczyniłoby się do poprawy konkurencyjności rolnictwa UE. Doświadczenia zdobyte w tych obszarach, gdzie wskaźniki są już przewidziane (brojlery i ubój), będą miały znaczenie dla przyszłego rozwoju sytuacji.

Po drugie, istnieją działania, które Komisja już wykonuje, ale które należy zintensyfikować lub lepiej wykorzystywać. Dlatego też, oprócz przewidzianego uproszczenia ram prawnych, Komisja proponuje następujące działania:

- opracowanie narzędzi, w tym, w stosownych przypadkach, planów wykonawczych, w celu poprawy przestrzegania przepisów przez państwa członkowskie;
- wspieranie współpracy międzynarodowej;
- udostępnianie konsumentom i opinii publicznej odpowiednich informacji;
- optymalizacja efektu synergii obecnej Wspólnej Polityki Rolnej;
- zbadanie dobrostanu ryb utrzymywanych w gospodarstwie rybackim.

Wpływ działań podjętych w ramach niniejszej strategii na prawa podstawowe zostanie poddany dokładnej ocenie, stosownie do potrzeb, w szczególności, jeżeli chodzi o wolność religii¹⁹. W tym kontekście Komisja zbada również kwestię etykietowania zgodnie z porozumieniem w sprawie wniosku legislacyjnego dotyczącego informowania o żywności²⁰.

¹⁹ „Strategia skutecznego wprowadzania w życie Karty praw podstawowych przez Unię Europejską”, COM(2010) 573 wersja ostateczna z 19.10.2010.

²⁰ W motywie 50 rozporządzenia (WE) nr 1169/2011 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (Dz.U. L 304, 22.11.2011, s. 18), wskazano, iż: „Konsumentom w Unii wykazują rosnące zainteresowanie wdrażaniem przepisów Unii dotyczących dobrostanu zwierząt w czasie uboju, w tym kwestią ogłuszania zwierząt przed ubojem. W związku z tym w kontekście przyszłej strategii Unii na rzecz ochrony i dobrostanu zwierząt należy rozważyć przeprowadzenie badania na temat możliwości dostarczania konsumentom stosownych informacji na temat ogłuszania zwierząt.”

3.1. Uproszczenie przepisów UE dotyczących dobrostanu zwierząt

Komisja rozważy wykonalność wprowadzenia uproszczonych przepisów UE dotyczących dobrostanu zwierząt w odniesieniu do wszystkich zwierząt²¹ utrzymywanych w ramach działalności gospodarczej, w tym, w stosownych przypadkach, zwierząt domowych. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na uproszczenie, zmniejszenie obciążenia administracyjnego oraz zwiększenie znaczenia standardów dotyczących dobrostanu w celu podniesienia konkurencyjności przemysłu spożywczego UE, w tym na potencjał wartości dodanej standardów dotyczących dobrostanu zwierząt.

Komisja rozważy:

- a) wykorzystanie naukowych wskaźników dobrostanu zwierząt, które mogłyby uprościć ramy prawne i umożliwić elastyczność w celu poprawy konkurencyjności producentów zwierząt gospodarskich,
- b) wprowadzenie nowych unijnych ram prawnych zwiększających przejrzystość i adekwatność skierowanych do konsumentów informacji dotyczących dobrostanu zwierząt, wpływających na ich wybory podczas zakupów,
- c) ustanowienie europejskiej sieci ośrodków referencyjnych,
- d) utworzenie wspólnych wymagań dotyczących kompetencji pracowników zajmujących się zwierzętami.

a) *Wykorzystanie wskaźników dobrostanu zwierząt opartych o rezultaty.*

W stosowanych przypadkach rozważona zostanie możliwość wykorzystania naukowo zatwierdzonych, opartych o rezultaty wskaźników uzupełniających wymagania, które zostały określone w prawodawstwie UE, przy czym szczególna uwaga zostanie zwrócona na uproszczenie dotychczasowych przepisów. Wskaźniki odnoszące się do zwierząt zostały wprowadzone w dwóch niedawnych aktach prawnych UE dotyczących dobrostanu zwierząt (dyrektywa 2007/43/WE w sprawie ustanowienia minimalnych zasad dotyczących ochrony kurcząt utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa oraz rozporządzenie (WE) nr 1099/2009 w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania).

Przeanalizowane zostaną kryteria opracowane w ramach projektu „Welfare Quality®”²² związane z systemem oceny ryzyka stosowanym w dziedzinie bezpieczeństwa żywności (zob. prawo żywnościowe²³). Obok czynników społeczno-ekonomicznych w analizie wniosków dotyczących odpowiedniego zarządzania ryzykiem zostałyby wzięte pod uwagę opinie naukowe

²¹ Bezkręgowce wykorzystywane w akwakulturze, jak również komercyjna działalność połowowa nie będą objęte niniejszą inicjatywą. Ryby utrzymywane w gospodarstwie rybackim zostaną objęte specjalną oceną.

²² <http://www.welfarequality.net/everyone/26536/5/0/22>

²³ Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności.

Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) na temat opracowywania wskaźników dobrostanu zwierząt.

Wykorzystywanie wskaźników dobrostanu zwierząt opartych o rezultaty jest uznane również na poziomie międzynarodowym przez takie organizacje, jak Światowa Organizacja Zdrowia Zwierząt (OIE)²⁴.

- b) *Nowe unijne ramy prawne zwiększające przejrzystość i adekwatność skierowanych do konsumentów informacji na temat dobrostanu zwierząt, wpływających na ich wybory podczas zakupów*

Zmiana ram prawnych UE dotyczących dobrostanu zwierząt mogłaby mieć na celu dostarczenie narzędzia gwarantującego konsumentom przejrzystość i naukową wiarygodność oświadczeń dotyczących dobrostanu zwierząt.

Przeanalizowane zostaną działania synergiczne i zbieżne z podobnymi inicjatywami na poziomie UE w innych powiązanych dziedzinach polityki w celu wzmocnienia pozycji konsumenta.

- c) *Europejska sieć ośrodków referencyjnych*

Pomysł sieci ośrodków referencyjnych ds. dobrostanu zwierząt został już omówiony przez Komisję w poprzednim komunikacie²⁵. Pomysł ten ma na celu przede wszystkim dopilnowanie, aby właściwe organy otrzymywały spójne i jednoznaczne informacje techniczne dotyczące sposobu wdrażania przepisów UE, w szczególności w kontekście wskaźników dobrostanu zwierząt opartych o rezultaty.

Sieć ta powinna zostać ustanowiona w drodze współfinansowania istniejących obecnie naukowych i technicznych zasobów krajowych w zakresie dobrostanu zwierząt. Rolą tej sieci byłoby nie powielanie, lecz uzupełnianie roli Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności i działań Wspólnego Centrum Badawczego UE²⁶.

Sieć mogłaby być zorganizowana tak, aby odzwierciedlać obecną strukturę prawodawstwa UE²⁷ w celu zapewnienia na szczeblu UE:

- fachowej wiedzy technicznej dla Komisji i państw członkowskich, zwłaszcza w kontekście wykorzystywania wskaźników dobrostanu zwierząt opartych o rezultaty;

²⁴ Wytyczne w sprawie dobrostanu zwierząt Międzynarodowego Kodeksu Zdrowia Zwierząt Lądowych. Zob. www.oie.int

²⁵ COM(2009) 584 wersja ostateczna z 28.10.2009.

²⁶ Laboratorium referencyjne Unii Europejskiej ds. metod alternatywnych wobec badań na zwierzętach (ECVAM), stanowiące część DG JRC, nie zajmuje się bezpośrednio kwestiami dobrostanu zwierząt, ale alternatywnymi metodami badań.

²⁷ Utrzymywanie cieląt, świń, kur niosek, brojlerów i innych zwierząt gospodarskich, transport zwierząt, uśmiercanie zwierząt, wykorzystywanie zwierząt do celów doświadczalnych i utrzymywanie dzikich zwierząt w niewoli.

- szkoleń dla personelu właściwych organów i dla ekspertów z państw trzecich, w stosownych przypadkach;
- wkładu, w stosownych przypadkach, w rozpowszechnianie wyników badań i innowacji technicznych wśród zainteresowanych stron w UE i w międzynarodowym środowisku naukowym;
- koordynacji badań w ramach współpracy, w stosownych przypadkach, z istniejącymi strukturami badawczymi finansowanymi przez UE²⁸;

d) Wspólne wymagania dotyczące kompetencji personelu zajmującego się²⁹ zwierzętami

Uproszczenie ram prawnych UE dotyczących dobrostanu zwierząt umożliwiłoby skonsolidowanie w jednym tekście i poprawienie istniejących w niektórych aktach prawnych UE wymagań dotyczących kompetencji. Na podstawie oceny skutków opracowano by ogólne zasady udowadniania kompetencji.

Wspólne wymagania UE dotyczące kompetencji personelu zajmującego się zwierzętami miałyby na celu dopilnowanie, by sprzedawcy posiadali umiejętności rozpoznawania, zapobiegania lub ograniczania bólu, cierpienia i niepokoju zwierząt, jak również że posiadają oni wiedzę na temat zobowiązań prawnych dotyczących ochrony i dobrostanu zwierząt.

Ponadto, można by rozważyć wprowadzenie odpowiedniego poziomu kompetencji dla osób odpowiedzialnych za projektowanie procesów, obiektów lub urządzeń, które mają zastosowanie do zwierząt.

Zostanie rozpoczęte badanie na temat kształcenia w dziedzinie dobrostanu zwierząt w celu określenia tematów z tej dziedziny, które powinny być zawarte w programie nauczania zawodów związanych ze zwierzętami, a także w celu określenia, jakie działania należy podjąć, aby podnieść świadomość wśród przedstawicieli tych zawodów.

3.2. Wsparcie państw członkowskich i podjęcie działań mających na celu poprawę przestrzegania prawa

Komisja w trybie priorytetowym zajmie się kwestią przestrzegania prawa. Przestrzeganie prawa można osiągnąć jedynie poprzez odpowiednie jego egzekwowanie, prowadzone przez państwa członkowskie lub na ich odpowiedzialność. Komisja ma jednak do odegrania ważną rolę w zapewnianiu zgodności z prawem w jednolity sposób w UE. Należy dopilnować, aby wszystkich producentów unijnych obowiązywały takie same warunki oraz aby zwierzęta były

²⁸ Np. grupa robocza ds. badań nad zdrowiem i dobrostanem zwierząt Stałego Komitetu ds. Badań Naukowych w dziedzinie Rolnictwa (SCAR) oraz dotyczący zdrowia i dobrostanu zwierząt projekt ERA-NET (ANIHWA).

²⁹ Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności.

traktowane w odpowiedni sposób. W ramach niniejszej strategii proponowane są następujące działania:

- Komisja będzie nadal przeprowadzać wizyty w państwach członkowskich za pośrednictwem Biura ds. Żywności i Weterynarii. Komisja będzie także zdecydowanie korzystać ze swoich uprawnień na mocy Traktatu w przypadku spraw kierowanych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jeżeli okaże się to konieczne. Jest to kluczowe działanie Komisji zapewniające zgodność z prawem, w szczególności w kontekście aktualnych lub przyszłych wyzwań w zakresie dobrostanu zwierząt.
- Niemniej jednak Komisja uważa, że właściwa strategia edukacyjna może być potężnym narzędziem stworzenia kultury przestrzegania przepisów przez podmioty gospodarcze i w państwach członkowskich. Roli tej mogłaby się podjąć europejska sieć ośrodków referencyjnych, jeżeli powstanie.
- W międzyczasie Komisja zwiększy wysiłki w zakresie szkolenia inspektorów weterynaryjnych poprzez program „Lepsze szkolenia na rzecz bezpieczniejszej żywności”. Komisja przeanalizuje również potrzebę i możliwości rozszerzenia szkoleń na dobrostan zwierząt doświadczalnych, jak również dobrostan zwierząt dzikich.
- Komisja zwiększy również swoją rolę w doradzaniu właściwym organom państw członkowskich oraz zachęcaniu do współpracy, wymiany najlepszych praktyk i uzgadnianiu wspólnych celów i wytycznych poprzez tematyczne grupy robocze i wydarzenia.
- W ciągu najbliższych czterech lat Komisja opracuje szczegółowe wytyczne lub przepisy wykonawcze do poszczególnych aktów prawnych UE dotyczących dobrostanu zwierząt³⁰.

Dobrostan zwierząt jest również kwestią techniczną dla podmiotów gospodarczych zajmujących się zwierzętami w kontekście działalności gospodarczej. Dlatego istotne jest, aby pomóc im zrozumieć przesłanki leżące u podstaw wymogów UE, jak i sposoby, w jaki mogliby zwiększyć zgodność z przepisami przez lepsze projektowanie lub praktyki.

3.3. Wspieranie współpracy międzynarodowej

Jednakowe warunki w odniesieniu do dobrostanu zwierząt są ważne na szczeblu międzynarodowym, aby zapewnić globalną konkurencyjność podmiotów gospodarczych z UE. Unia opracowała już szereg działań dwustronnych i wielostronnych, które muszą zostać zoptymalizowane i otrzymać pełne wsparcie, jak wskazano w ocenie.

³⁰

W szczególności w odniesieniu do stosowania odstępstwa od ogłuszania w przypadku rytualnego uboju zwierząt.

W tym celu Komisja będzie:

- włączać kwestie dobrostanu zwierząt do dwustronnych porozumień handlowych lub na forach współpracy³¹ w celu zwiększenia strategicznych możliwości rozwoju bardziej konkretnej współpracy z państwami trzecimi;
- aktywna w stosunkach wielostronnych, szczególnie w Światowej Organizacji Zdrowia Zwierząt (OIE) oraz w Organizacji ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO). OIE i FAO podjęły pewne inicjatywy w dziedzinie dobrostanu zwierząt, OIE dodatkowo przyjęła międzynarodowe standardy w tej dziedzinie³²;
- badać, w jaki sposób dobrostan zwierząt mógłby zostać w szerszym zakresie włączony do europejskiej polityki sąsiedztwa;
- organizować, w razie potrzeby, ważne wydarzenia międzynarodowe mające na celu propagowanie poglądów Unii w odniesieniu do dobrostanu zwierząt.

Działania takie stanowią okazję do rozpowszechniania unijnego rozumienia dobrostanu zwierząt na arenie światowej. Ważne jest zatem optymalne wykorzystanie dostępnych środków przeznaczonych na działania międzynarodowe w zakresie dobrostanu zwierząt w celu dostosowania tych działań do wspomnianych wyzwań i zwiększenia ich wkładu w konkurencyjność europejskich producentów zwierząt gospodarskich w zglobalizowanym świecie. Komisja rozpocznie zatem przegląd tych działań w celu przeprowadzenia oceny korzyści, jakie przynoszą między innymi dla unijnego sektora rolnego, a sprawozdanie z przeglądu przekaże Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

3.4. Dostarczanie konsumentom i opinii publicznej odpowiednich informacji

Dobrostan zwierząt stanowi kwestię społeczną budzącą szerokie zainteresowanie. Traktowanie zwierząt jest kwestią etyczną i stanowi część wartości unijnych. Istotne jest zatem przekazywanie dzieciom, młodzieży i ogólnie społeczeństwu informacji w celu zwiększania świadomości w odniesieniu do zwierząt i promowania odpowiedzialnej własności.

Dobrostan zwierząt jest również przedmiotem zainteresowania konsumentów. Produkty pochodzenia zwierzęcego są powszechnie stosowane, w szczególności w kontekście produkcji żywności, i konsumenci są zainteresowani sposobem, w jaki traktuje się zwierzęta. Z drugiej strony konsumenci nie mają możliwości zareagowania na wyższe standardy w zakresie dobrostanu zwierząt.

Należy zatem dostarczać konsumentom w UE informacji na temat prawodawstwa unijnego mającego zastosowanie do zwierząt, z których lub od których pozyskuje się

³¹ W 2011 r. liczba umów o wolnym handlu obejmujących kwestie dobrostanu zwierząt podwoiła się.
³² Obecnie dostępnych jest dziewięć norm OIE dotyczących dobrostanu zwierząt (zob.: <http://www.oie.int>). FAO organizowała spotkania w celu połączenia wiedzy specjalistycznej i ułatwiania rozwijania potencjału w różnych dziedzinach związanych z dobrostanem zwierząt. Stworzyła również specjalną stronę internetową poświęconą kwestii dobrostanu zwierząt gospodarskich (http://www.fao.org/ag/againfo/themes/dobrostanu_zwierzat/en/).

żywność, a także zapewnić, aby nie byli wprowadzani w błąd nieprawdziwymi oświadczeniami dotyczącymi dobrostanu zwierząt.

W państwach członkowskich organizuje się wiele działań informacyjnych i edukacyjnych. Wyczerpujące przedstawienie sytuacji w UE pozwoliłoby na zidentyfikowanie luk, w których działanie na szczeblu Unii mogłoby stanowić wartość dodaną.

Wszystkie te cele uzupełniają się wzajemnie i mogą wymagać szczególnych instrumentów. Niektóre z nich już zostały wdrożone, np. „Farmland” (dla dzieci i nauczycieli w szkołach podstawowych) lub program „Lepsze szkolenia na rzecz bezpieczniejszej żywności” (dla inspektorów urzędowych). Ponadto Komisja organizuje okresowe spotkania w celu lepszego zrozumienia i egzekwowaniu prawodawstwa UE. Istnieją możliwości poprawy skuteczności tych instrumentów i ich uzupełnienia o nowe narzędzia komunikacji.

Komisja zamierza zatem, po pierwsze, rozpocząć badanie w celu przedstawienia obecnej sytuacji w zakresie kształcenia w dziedzinie dobrostanu zwierząt i działań informacyjnych skierowanych do ogółu społeczeństwa oraz do konsumentów. Działania takie mogłyby obejmować możliwość przyznawania środków na udane ponadnarodowe kampanie informacyjne lub inicjatywy edukacyjne w dziedzinie dobrostanu zwierząt.

3.5. Optymalizacja efektów synergii Wspólnej Polityki Rolnej

Dobrostan zwierząt jest częścią społecznie zorientowanego podejścia w rolnictwie i Unia ustanowiła już silne powiązania między rolnictwem a dobrostanem zwierząt. Większość budżetu UE przeznaczonego na dobrostan zwierząt trafia do rolników w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich. Jednak, szczególnie w okresie ograniczeń ekonomicznych, konieczna jest lepsza koordynacja w celu usprawnienia działań i optymalizacji wyników.

Komisja rozpocznie szczegółowe konsultacje pomiędzy służbami, aby ocenić, jak można zoptymalizować efekt synergii istniejących mechanizmów WPR, w szczególności dzięki zasadzie wzajemnej zgodności, rozwojowi obszarów wiejskich, działaniom promocyjnym, polityce jakości, rolnictwu ekologicznemu itp.

3.6. Zbadanie dobrostanu ryb utrzymywanych w gospodarstwie rybackim

Ryby utrzymywane w gospodarstwie rybackim są objęte prawodawstwem UE w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu lub ich uśmiercania, jednak brak jest szczegółowych przepisów w odniesieniu do tych ryb. Komisja będzie w dalszym ciągu zbierać opinie naukowe dotyczące poszczególnych gatunków i oceniać dobrostan ryb w akwakulturze, aby na podstawie wyników tej oceny podjąć odpowiednie działania.

ZAŁĄCZNIK

Przewidziane działania	Rok
Szereg działań w zakresie egzekwowania przepisów dotyczących ochrony kur niosek (dyrektywa 1999/74/WE)	2012
Plan wykonania i działania w zakresie egzekwowania przepisów dotyczących grupowania loch (dyrektywa 2008/120/WE)	2012
Plan wykonania rozporządzenia w sprawie uboju (rozporządzenie Rady (WE) nr 1099/2009)	2012
Przepisy wykonawcze UE lub wytyczne w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu	2012
Sprawozdania dla Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wpływu selekcji genetycznej na dobrostan kurcząt hodowanych i utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa*	2012
Sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady na temat stosowania rozporządzenia (WE) nr 1523/2007 r. zakazującego wprowadzania do obrotu futer z kotów i psów*	2012
Badanie na temat dobrostanu ryb utrzymywanych w gospodarstwie rybackim podczas ich uśmiercania	2013
Sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady na temat różnych metod ogłuszania drobiu*	2013
Sprawozdanie dla Rady na temat wykonania dyrektywy 98/58/WE*	2013
Wytyczne UE w sprawie ochrony świń	2013
Badanie dotyczące kształcenia w dziedzinie dobrostanu zwierząt i działań informacyjnych skierowanych do ogółu społeczeństwa i do konsumentów	2013
Badanie dotyczące możliwości dostarczania konsumentom istotnych informacji na temat ogłuszania zwierząt*	2013
Ewentualny wniosek legislacyjny w sprawie uproszczonych ram prawnych UE dotyczących dobrostanu zwierząt	2014
Sprawozdanie na temat wpływu działań międzynarodowych w zakresie dobrostanu zwierząt na konkurencyjność europejskich producentów zwierząt gospodarskich w zglobalizowanym świecie	2014
Sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady na temat systemów krępujących bydło przez odwrócenie lub zastosowanie nienaturalnej pozycji*	2014
Badanie na temat dobrostanu psów i kotów w kontekstach handlowych	2014
Wytyczne UE lub przepisy wykonawcze dotyczące ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania	2014
Sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady na temat możliwości wprowadzenia określonych wymogów dotyczących ochrony ryb podczas ich uśmiercania*	2015
Sprawozdanie dla Parlamentu Europejskiego i Rady na temat stosowania dyrektywy 2007/43/WE i jej wpływu na dobrostan kurcząt hodowanych i utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa*	2015
Badanie na temat dobrostanu ryb utrzymywanych w gospodarstwie rybackim podczas transportu	2015

* Obowiązki wynikające z prawodawstwa UE